

HELSINGIN KAUPUNGIN TIETOKESKUS

Tutkimuskatsauksia

2007 7

HEIKKI HELIN

Yhteisövero:

Suuret kaupungit 1990–2006

Verkossa

ISSN 1796-7236

ISBN 978-952-223-014-0

Painettu

ISSN 1455-7266

LISÄTIETOJA

Heikki Helin

p. (09) 310 78394

sukunimi.etunimi@phnet.fi

Esipuhe

Kuntien itsehallintoon on alun perin kuulunut oikeus kantaa kunnan jäseniltä kunnallisvero. Ensimmäinen kunnallislaki eli vuoden 1865 asetus kunnallishallinnosta maalla antoi kunnalle tämän oikeuden. Yhteisöjen maksamat verot ovat olleet aina merkittävä osa kuntien verotuloista.

Vuoden 1993 verouudistuksessa verotusta muutettiin niin, että kunnan saavat osuuden yhteisöveron tuotosta. Vuodesta 1993 alkaen veronsaajien osuudet seuraavasti: valtio 51,84 %, kunnat 44,80 % ja seurakunnat 3,36 prosenttia. Vuoden 1993 yhteisöveron jako-osuuksien muutoksen ongelmaksi muodostui se, että laskennan perusteena olivat vuosien 1991 ja 1992 verotustiedot. Tämän jälkeen tapahtunut taloudellinen kehitys ei vaikuttanut kunnan yhteisövero-osuuteen millään tavalla. Niinpä kuntien jako-osuuksia uudistettiin vuonna 1999.

Yhteisövero kasvoi laman jälkeen yllättävän voimakkaasti. Valtio on kuitenkin leikannut kuntien osuutta niin, että se on nyt 22,03 prosenttia. Kun kuntien osuutta yhteisöveron tuotosta leikataan, kohdistuvat leikkaukset eri tavoin eri kuntiin. Menettäjinä ovat kunnat, joiden yhteisövero asukaslukuun suhteutettuna on keskiarvoa suurempi

Erikoistutkija Heikki Helin käy läpi yhteisöveron vaiheet kuvaten sen miten ja millä perusteilla kuntien osuutta on leikattu. Tämän jälkeen Helin kuvaa suurten kaupunkien verotulojen ja erityisesti yhteisöveron kehitystä 1993–2006. Tarkastelu osoittaa, että yhteisöveroon edelleen merkittävä osa kuntien ja erityisesti Helsingin verotuloista, vaikka kuntaryhmän jako-osuutta on leikattu.

Helsingissä marraskuussa 2007,

Markus Laine
vs. tutkimusprofessori

1 Johdanto

Tässä suppeassa tarkastelussa kuvataan kuntien yhteisövero-osuuden muutosta ja yhteisöjen maksamien verojen merkitystä kuntien verotuloissa. Tarkastelu kattaa vuodet 1993–2006, koska yhteisövero otettiin käyttöön vuoden 1993 verouudistuksessa. Tarkastelukohteena ovat 10 suurinta kaupunkia ja Helsinki.

Vuoden 1993 verouudistuksessa verotusta muutettiin niin, että kunnat saavat osuuden yhteisöveron tuotosta. Kunnilla piti olla veronsaajan asema. Ennen on korostettu, että verotusoikeus on eräs kunnallisen itsehallinnon peruspilari. Valtion puolella on oltu sitä mieltä, että yhteisövero on kuntien menojen kattamiseen sopimaton vero. Valtion kanta tässä tarkoittaa valtiovarainministeriön kantaa. Se ei ole muuttunut, vaikka maan hallitukset ovat vaihtuneet.

Kun kuntien osuutta yhteisöveron tuotosta leikataan, kohdistuvat leikkaukset eri tavoin eri kuntiin. Menettäjinä ovat kunnat, joiden yhteisövero asukaslukuun suhteutettuna on keskiarvoa suurempi.

Suurten kaupunkien kesken on ollut melkoisia eroja yhteisöveron tasossa. Eräissä kaupungeissa kiinteistöveron tuotto on yhteisöveroa suurempi.

2 Suuri verouudistus 1993 ja jakoperusteiden muutos 1999

Yhteisöjen maksamat verot ennen vuotta 1993¹

1990-luvun vaihteessa valmisteltiin suurta verouudistusta. Ylijohtaja Lasse Arvelan johtama työryhmä teki ehdotuksen pääomatulojen verotuksen ja yritysverotuksen uudistamisesta. Kunnilta Arvelan johtaman asiantuntijatyöryhmän ehdotus olisi vienyt mm. yhteisöjen kunnallisveron ja pääomatulojen kunnallisveron.

Vuonna 1993 toteutettiin pääomatulo- ja yritysverouudistus. Uutta verolainsäädäntöä sovellettiin ensi kerran vuodelta 1993 toimitetussa verotuksessa. Kunnille vuodesta 1993 alkaen suoritettavat verot² tulivat olemaan kunnan tulovero (kunnallisvero), kiinteistövero, osuus yhteisöverosta ja koiravero.

Ennen pääomaverouudistusta (pääomatulojen verotuksen ja yritysverotuksen uudistus) yhteisöjen tuloistaan kunnille maksamat verot olivat osa kunnallisveroa. Verot perustuivat äyri määrään ja kuntakohtaiseen äyriin hintaan.

Tulot, joista kunta sai verotuloja, jaettiin ennen verouudistusta kiinteistötuloihin, liike- ja ammattituloihin sekä henkilökohtaisiin tuloihin. Kiinteistötuloja olivat mm. tulot maataloudesta ja metsätaloudesta. Kiinteistötuloista maksetut verot menivät kiinteistön sijaintikunnalle. Elinkeinoiminnasta saadut tulot olivat joko liiketuloja tai ammattituloja. Niistä maksettavat verot menivät niille kunnille, joissa liikettä tai ammattia oli harjoitettu kiinteästä toimipaikasta.

Kiinteällä toimipaikalla tarkoitettiin paikkaa, jossa oli liikkeen tai ammatin pysyvää harjoittamista varten erityinen laitos tai jossa oli ryhdytty erityisiin järjestelyihin, esimerkiksi paikkaa, missä sijaitsi liikkeen johto, sivuliike, teollisuuslaitos, tuotantolaitos, työpaja taikka muu pysyvä osto- tai myyntipaikka.

Jos liiketulosta oli suoritettava kunnallisveroa useammalle kunnalle, 5 % siitä – tai joskus enemmän taikka vähemmän – verotettiin siinä kunnassa, jossa pääkonttori sijaitsi. Loput verotettiin niissä kunnissa, joissa oli kiinteä toimipaikka.

Tulot jaettiin verotettavaksi kuntien kesken eri kunnissa valmistettujen tavaroiden arvon, liikevaihdon suuruuden, sijoitettujen varojen määrän, työntekijöiden lukumäärän tai muiden sellaisten perusteiden mukaan, jotka saattoivat osoittaa eri kunnissa saaduksi katsottavan tulon määrän. Jos tulosta oli suoritettava veroa kolmelle tai useammalle kunnalle, jaon vahvisti lääninverolautakunta.

Henkilökohtaisia tuloja olivat muun muassa palkka-, eläke-, osinko- ja korkotulot. Verot niistä menivät kotikunnalle.

Ennen pääomaverouudistusta yhtiöillä saattoi olla liiketuloa, kiinteistötuloa ja henkilökohtaista tuloa. Yhteisöt maksoivat valtionveroa suhteellisen verokannan mukaan sekä kunnallis- ja

¹Teksti perustuu Hannele Taatilan artikkeliin ”Miten jakaantuu yhteisövero?” (Kuntapuntari 6/1997) ja Yhteisövero-osuustyöryhmän selvitykseen kuntien yhteisövero-osuuden muuttamiseksi (Sisäasianministeriö, Kuntaosaston julkaisu 1/1998).

²HE 200–209/1992, asetuskokoelma 1535–1547/1992. Tuloverolaki (30.12.1992/1535), kiinteistöverolaki (20.7.1992/654) ja koiraverolaki (29.6.1979/1590).

kirkollisveroa äyrimäärän ja äyrinhinnan mukaan. Yhteisöjä olivat esimerkiksi osakeyhtiö, osuuskunta, säätiö, yhdistys, valtio, kunta ja seurakunta.

Yhteisöjen verotus vuodesta 1993 alkaen

Pääomaverouudistuksen jälkeen luonnollisten henkilöiden ja kuolinpesien tulot jaettiin pääomatuloihin ja ansiotuloihin. Pääomatuloja ovat esimerkiksi vuokrat, osingot, myyntivoitot, puunmyyntitulot ja yksityisen liikkeenharjoittajan, maatalouden harjoittajan sekä henkilöyhtiön yhtiömiehen pääomatulo-osuudet. Pääomatuloista maksetaan uudistuksen jälkeen veroa ainoastaan valtiolle.

Ansiotuloja ovat muut kuin pääomatulot eli palkat ja eläkkeet sekä yrittäjän ja henkilöyhtiön yhtiömiehen ansiotulo-osuus. Ansiotuloihin kohdistuu progressiivinen valtionverotus sekä kunnallis- ja kirkollisverotus. Lisäksi tuloista suoritetaan vakuutetun sairausvakuutusmaksu. Ansiotulojen kunnallisvero määräytyy äyrimäärän ja kuntakohtaisen tuloveroprosentin (aikaisemmin äyrin hinnan) mukaan. Ansiotulojen kunnallisvero menee aina kotikunnalle.

Metsäverotuksessa siirryttiin todellisen puunmyyntitulon verottamiseen. Järjestelmän muutokseen varattiin kuitenkin pitkä siirtymäkausi. Uuteen puunmyyntiverotukseen sai siirtyä heti 1993 tai vasta 13 vuoden kuluttua. Vanhan järjestelmän pinta-alaverotuksessa pysytelleen metsänomistajan tulo oli ansiotuloa. Maatalouden harjoittajien ja yksityisten elinkeinonharjoittajien tulo sekä henkilöyhtiöstä saatu tulo-osuus jaettiin pääomatuloon ja ansiotuloon yrityksen nettovarallisuuden ja maksettujen palkkojen suhteessa.

Uudistuksen yhteydessä laajennettiin veropohjaa mm. kiristämällä luovutusvoittojen verotusta, supistamalla varausmahdollisuuksia ja lyhentämällä rakennusten poistoajkoja.

Uudistuksessa yhteisöjen tulot siirrettiin kokonaan pois kunnallisverotuksen piiristä. Lisäksi osa luonnollisten henkilöiden ja kuolinpesien tuloista, jotka aikaisemmin verotettiin kunnallisverotuksessa, muuttui uudistuksessa pääomatuloiksi, joista verot menivät yksinomaan valtiolle. Kunnallisverotuksessa tehtäviä korkovähennyksiä rajoitettiin ja omaisuustulovähennys poistettiin. Vähennysten muutokset kasvattivat ansiotulojen määrää ja siten kunnallisveroa.

Valtiovarainministeriön mukaan uudistusten aiheuttamat koko kuntaryhmän pääomatulojen veromenetykset tulivat korvatuiksi vähennysjärjestelmässä tapahtuneilla kunnallisveroa kasvattaneilla muutoksilla. Yhden kunnan kohdalla verotuksen muutoksista johtuneiden verotulomenetysten ja niitä kompensoineiden vähennysten muutosten yhteisvaikutus vaihteli. Tämän takia kunnan pääomatulojen veromenetykset ja vähennysten muutosten tuoma hyöty otettiin huomioon laskentatekijöissä, kun laskettiin yksittäisen kunnan jako-osuutta yhteisöveron tuotosta.

Laskennan perusteena oli aikaisemman yhteisöverotuksen ja uuden henkilöverotuksen yhteisvaikutuksena syntyneiden kuntakohtaisten verotulomenetysten ja verotulolisäysten tarkastelu vuosien 1991 ja 1992 lukujen perusteella.

Yhteisöveron jako-osuuksien ongelmaksi muodostui se, että laskennan perusteena olivat vuosien 1991 ja 1992 verotustiedot. *Tämän jälkeen tapahtunut taloudellinen kehitys ei vaikuttanut kunnan yhteisövero-osuuteen millään tavalla.* Erityisesti tästä kärsivät sellaiset

teollisuuspaikkakunnat, joita lama koetteli raskaasti mutta jotka sen jälkeen toipuivat nopeasti.

Jakoperusteiden muutos 1999

Sisäasiainministeriö asetti kesäkuussa 1997 työryhmän, jonka tehtävänä oli selvittää veronkantolaissa säädettyjen kuntien yhteisöveron jako-osuuksien muutostarpeet ja mahdollisuudet pitäen lähtökohtana sitä, että kunnan asema veronsaajana säilyisi. Työryhmän tavoitteena oli järjestelmä, jossa kuntakohtaisten jako-osuuksien tuli perustua yhteisöjen verotettaviin tuloihin ja niiden perusteella maksettuihin veroihin siten, että metsävaltaisten kuntien asema otetaan huomioon.

Työryhmä sai aikaan yksimielisen ratkaisun. Se ei kelvannut sellaisenaan, vaan esitystä muuteltiin moneen kertaan. Sen jälkeen asia eteni vauhdikkaasti ja uusia käännteitä tuli mukaan. Päätöksenteko yhteisöveron kuntakohtaisten jako-osuuksien muutoksesta vuosi-ina 1997–1998 oli vaikeaa. Laskelmat olivat epätarkkoja ja muuttuivat useaan kertaan. Päätöksenteon pohjana olivat osittain puutteelliset tiedot. Epäiltiin jo, että uusimpia laskelmia ei tuotu päättäjiille ajoissa. Asia eteni seuraavasti:

- Yhteisövero-osuustyöryhmän selvitys kuntien yhteisövero-osuuksien muuttamiseksi. Sisäasiainministeriö. Kuntaosaston julkaisu 1/1998 (28.1.1998). Työryhmän koelaskelmien mukaan Helsingin menetykset olivat noin 76 miljoonaa markkaa. Luvussa ei ollut mukana verotulotasaus ja laskelmassa mukana 5 prosentin pääkonttoriosuus. Yhteisöveron tuoton oletettiin olevan vuonna 1999 noin 8,5 miljardia markkaa. Metsävero-osuus tästä oli 677 miljoonaa markkaa.
- Suomen Kuntaliitto esitti yksimielisessä lausunnossaan, että yhteisöverosta jaettaisiin 3/4 työryhmän esittämän jako-osuuden ja 1/4 asukasluvun mukaan. Lisäksi Kuntaliitto esitti viiden prosentin pääkonttoriosuuden alentamista kahdeksi prosentiksi (26.2.1998).
- Talouspoliittinen ministerivaliokunta päätti yhteisöveron jakoperusteista 14.4.1998. Se ei ottanut huomioon Kuntaliiton esittämää, osittain asukasluvuun perustuvaa jakoperustetta. Samalla esityksestä poistettiin työryhmän esittämä viiden prosentin pääkonttoriosuus. Uutena piirteenä otettiin konsernisuhteessa olevien yhteisöjen verot, jotka lasketaan yhteen ja jaetaan konserniin kuuluvien yhteisöjen kuntakohtaisten henkilöstömäärien suhteessa. Uudistuksen kuntakohtaiset menetykset ja voitot rajattiin 1 500 markkaan asukasta kohti kahtena vuonna.
- Huhtikuun (16.4.1998) laskelmien mukaan Helsingin menetykset olisivat 133 miljoonaa markkaa, kun uudistus olisi kokonaan voimassa ilman siirtymäkauden painotuksia. Verotulotasaus pienentäisi menetyksiä 113 miljoonaan markkaan.
- Kesäkuun (15.6.1998) laskelmissa Helsingin menetykset olivat noussut peräti 822 miljoonaan markkaan. Lopullinen muutos ylimenovaiheen jälkeen olisi ollut 611 milj. mk. Laskelmista oli poistettu pääkonttoriosuus ja otettu konsernitiedot mukaan.

Helsingiläisten kansanedustajat yli puoluerajojen valittivat asian käsittelystä ja sen perustana olevista laskelmista. Oikeuskansleri katsoi päätöksessään 17.12.1998, että menettely ”ei näin ollen vastaa sitä, mitä valtioneuvosto itse on ohjeissaan hyvältä lainvalmistelulta edellyttänyt”.

Uudistuksen ydin oli siinä, että jokaisen kunnan jako-osuus riippui jatkossa sekä yritysten menestymisestä että suurten konsernien työpaikkakehityksestä. Näin kunnan jako-osuus ja yhteisöveron tuotto muuttuvat huonompaan tai parempaan suuntaan taloudellisten suhdanteiden mukaan. Sitten valtion on kaventanut kuntien jako-osuutta erilaisin perustein.

3 Yhteisöveron jako-osuuden leikkaaminen

Verovuoden 1992 yhteisöverokantojen perusteella määriteltiin vuodesta 1993 alkaen veronsaajien osuudet seuraavasti: valtio 51,84 %, kunnat 44,80 % ja seurakunnat 3,36 prosenttia. Yhteisövero kasvoi laman jälkeen yllättävän voimakkaasti. Vaikka valtio leikkasi taloutta tasapainottaakseen kuntien valtionosuuksia, edellytti kuntatalouden pitäminen sopivan kireänä myös kuntien yhteisövero-osuuden supistamista. Siinä ei merkinnyt mitään kuntien itsehallinnon peruspilarina pidetty verotusoikeus eikä veronsaajan asema. Lait on voitu muuttaa, silloin kun ne olivat valtion pyrkimysten esteenä.

1993–1997 kuntaryhmän osuus 44,80

Vuosina 1993–1997 kuntaryhmän osuus säilyi muuttumattomana eli 44,80 prosenttina. Vuonna 1996 yhteisöverokantaa korotettiin 25 prosentista 28 prosenttiin. Tämä lisäsi osaltaan valtion verotuloja vuonna 1996 arviolta noin miljardilla markalla ja muiden veronsaajien tuloja vajaalla 600 miljoonalla markalla.

1998 kuntaryhmän osuus 40,00 %

Hallituksen esityksessä (HE 102/1997) todettiin, että ”samanaikaisesti kun yhteisöveron tuotto on voimakkaasti kasvanut, valtion velka on edelleen lisääntynyt tuntuvasti. Sitä vastoin kuntien ja seurakuntien rahoitusasema on helpottunut.” Niinpä valtio leikkasi kunnilta ja seurakunnilta yhteisöverokannan vuonna 1996 tuoneen korotuksen alentamalla kuntien osuutta 40,00 prosenttiin. Kuntien menetys oli noin 770 miljoonaa euroa.

2000 kuntaryhmän osuus 36,39 %

Vuonna 2000 yhteisöverokanta korotettiin yhdellä prosenttiyksiköllä 29 prosenttiin. Valtio otti tästä johtuvan lisätuoton itselleen alentamalla vastaavasti kuntien jako-osuutta 1,38 prosenttiyksiköllä. Kuntien menetys oli noin 410 miljoonaa markkaa.

Valtionvarainministeriö halusi puolittaa indeksikorotuksen vuonna 2000. Korotus tehtiin lopulta täysimääräisenä, mutta maksatettiin kunnilla alentamalla kuntien yhteisöveron jako-osuutta (noin 391 Mmk). Lisäksi budjettiriihessä korotettiin määrärahaa harkinnanvaraisiin rahoitusavustuksiin 70 Mmk:lla. Tämäkin maksatettiin kunnilla yhteisöveron jako-osuuksia alentamalla. Yhteensä yhteisöveron jako-osuutta alennettiin pysyvästi 1,37 prosenttiyksikköä.

Lisäksi tehtiin ns. tasapainotuspaketti, jossa kunnille osoitettiin rahoja eri kohteisiin. Yhteisöveroleikkausten määräksi esitettiin 250 milj. markkaa eli 0,86 prosenttiyksikköä kuntien osuudesta. Tämä oli väliaikainen kuntaosuuden alennus. Tällä leikkauksella vähennettiin von Martensin³ mukaan kunnille maksettavaa yhteisöveroa todellisuudessa eli toteutuneiden lukujen perusteella 381 miljoonalla markalla verovuodelta 2000.

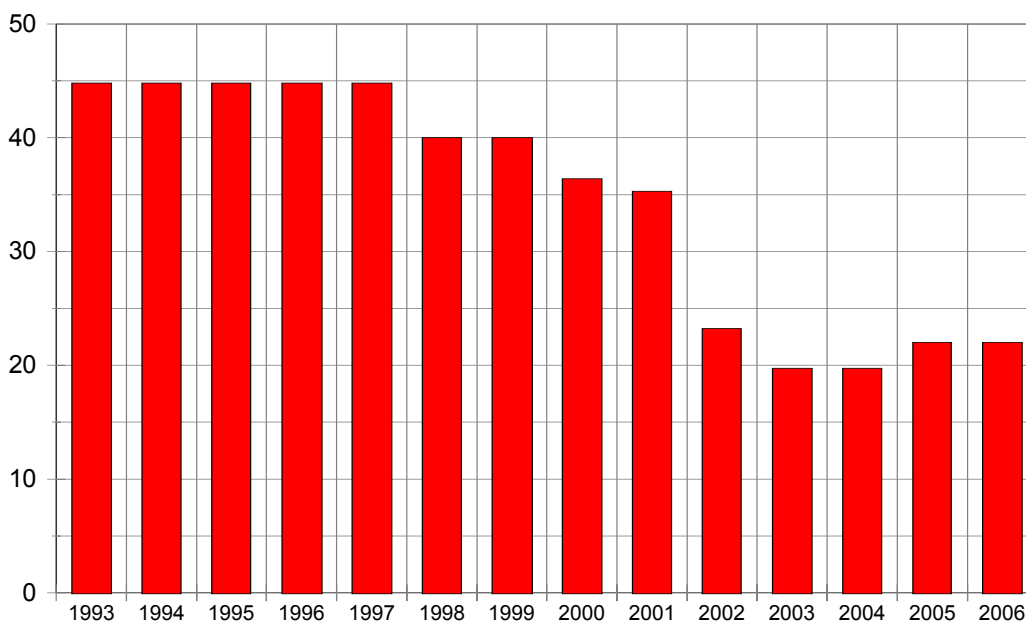
³Christel von Martens, Tarina yhteisöveron jaosta – miten ja miksi kuntien jako-osuus on muuttunut. Muistio 24.10.2001

2001 kuntaryhmän osuus 35,29

Vuonna 2001 valtio palautti väliaikaisen leikkauksen korottamalla kuntaryhmän osuutta 0,86 prosenttiyksikköä. Edellisenä vuonna suoritettu leikkaus oli väliaikainen koskien pelkästään verovuotta 2000.

Verotulotasauksen viive supistettiin kolmesta vuodesta kahteen vuoteen. Tästä johtuen valtiinosuudet kasvoivat ja valtio alensi kuntien jako-osuutta verovuoden 2001 jako-osuutta 1,96 prosenttiyksikköä.

Kuvio 1. Kuntaryhmän yhteisöveron jako-osuuden kehitys 1993–2006

2002 kuntaryhmän osuus 23,22

Kuntien arvonnalisäveron palautusten takaisinperinnän uudistaminen toteutettiin pääosin alentamalla kuntien yhteisöveron jako-osuutta 12,03 prosenttiyksiköllä.

Kuntien ja valtion välisten rahoitussuhteiden muutokseen liittyen kuntien jako-osuutta alennettiin 1,13 prosenttiyksiköllä. Tätä perusteltiin kolmella tekijällä: yhteisöveron arvioitu tuotto oli alentunut, työnantajan kansaneläkemaksua päätettiin alentaa valtionvarainministeriön budjettiriihessä esittämää pohjaehdotusta enemmän ja kunnallisverotuksen ansiotulovähennystä päätettiin korottaa vähemmän kuin ministeriön pohjaehdotuksessa.

Lisäksi kuntien jako-osuutta alennettiin verotilityslain 12 §:n perusteella 0,87 prosenttiyksikköä. Muutos perustui verotulotasauksen laskennalliseen nettomuutokseen.

2003 kuntaryhmän osuus 19,75

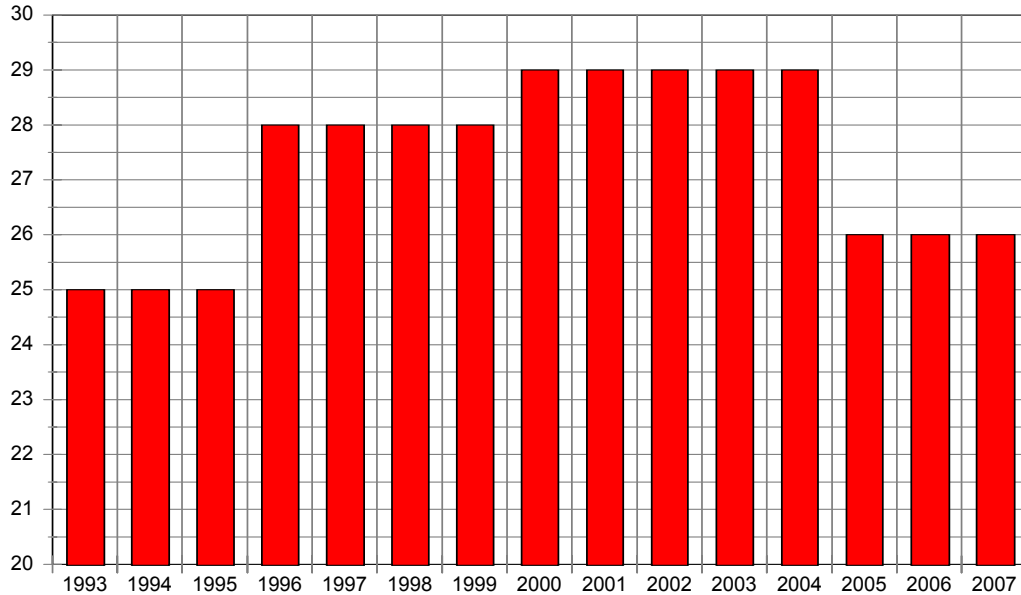
Osuuden leikkauksen perustana olivat alv-uudistuksen laskelmien tarkennus, verotulotasauksen muutos ja kuntatyönantajan kansaneläkemaksun 0,25 prosenttiyksikön lisäalennus

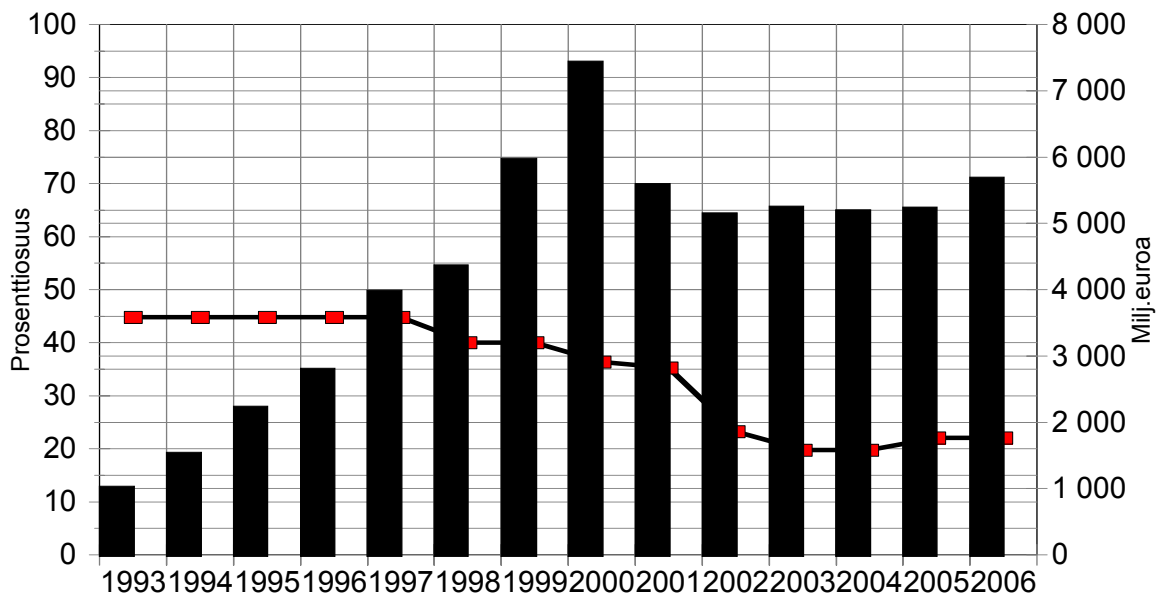
2005 kuntaryhmän osuus 22,03

Yhteisöverokannan alennus 29 prosentista 26 prosenttiin korvattiin kunnille korottamalla kuntaryhmän osuutta veron tuotosta. Aiemmin kun verokantaa on korotettu, sen tuotto on leikattu kunnilta.

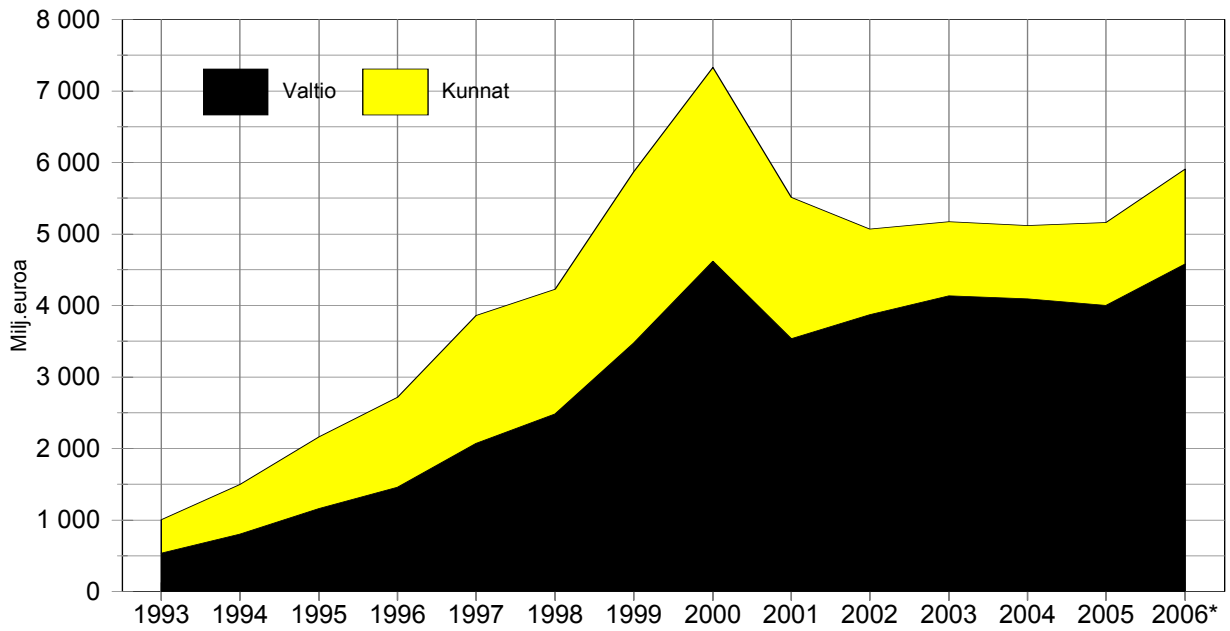
Kuvio 2. Yhteisöverokannan kehitys 1993–2006 (%)

Kuvio 3. Maksettavan yhteisöveron ja kuntaryhmän osuuden kehitys 1993–2006

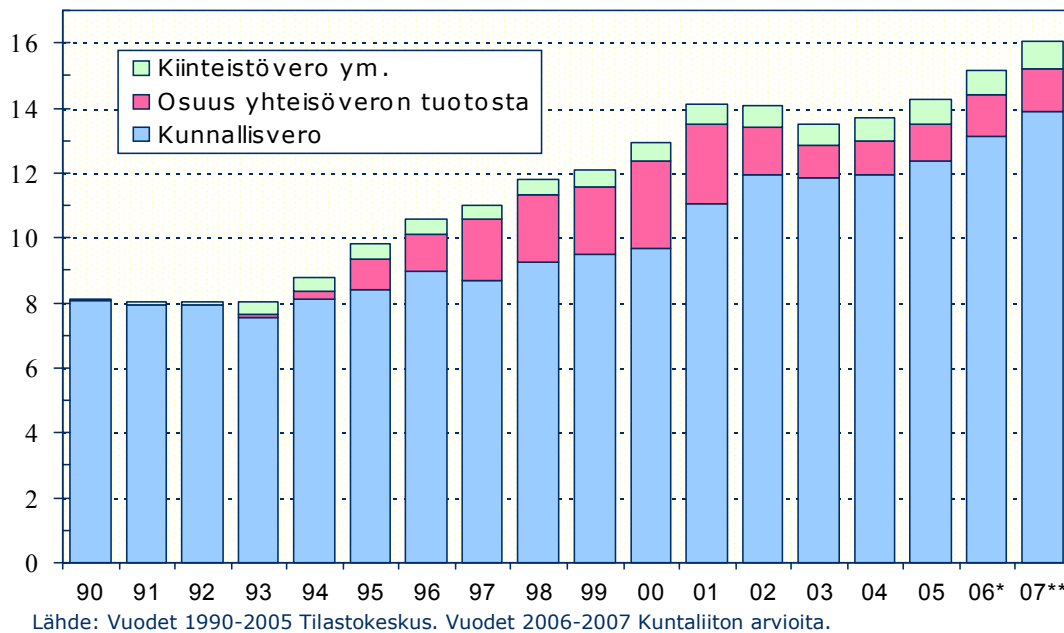
Kuvio 4. Yhteisöveron jakautuminen valtion ja kuntien kesken 1993–2006 (Suomen Kuntaliitto)

3 Verotulojen kehitys

Kuntien verotulojen kehitys seuraa yleistä talouskehitystä. 1990-luvun laman aikana verotulot supistuivat reaalisesti. Verotuloja on pidetty kunnallisen itsehallinnon eräänä perustana. Kunnat eivät ole kuitenkaan saaneet niille kuuluvaa osuutta verotulojen kasvusta. Noudatettu veropolitiikka on monien erilaisten tavoitteiden kooste.

Kuvio 5. Kuntien verotulot 1990–2007, mrd. euroa (Suomen Kuntaliitto)
Käyvin hinnoin kuntien tilinpäätösten mukaan

Tarkastelukaudella toteutettiin suuri verouudistus vuonna 1993, jolloin verotuksen rakennetta muutettiin merkittävästi. Talouslaman ja verouudistuksen jälkeen yhteisöjen verot kasvoivat voimakkaasti. Kasvu yllätti ilmeisesti myös valtion. Niinpä valtio alkoi käyttää kuntien osuutta yhteisöveron tuotosta kunta - valtio -suhteen tasapainotuseränä. Valtiovarainministeriön kanta on ollut koko ajan, että yhteisövero on sopimaton kuntien palvelujen rahoittamisen veromuoto⁴.

Kuviossa 6 on esitetty verotulojen ja valtionosuuksien kehitys 1980–2006. Kuviota tarkasteltaessa on muistettava, että osa muutoksista johtuu teknisistä muutoksista⁵, joita kuviossa tosin on pyritty korjaamaan vertailukelpoisiksi. Selkeä linja kuntien verorahoituksen kehityk-

⁴Valtiovarainministeriö on esittänyt yhteisöveron muuttamista valtionosuudeksi tai korvaamista muulla tavoin esimerkiksi seuraavissa selvityksissä:

o Pääomatulojen verotuksen ja yritysverotuksen kehittämislinjat. Asiantuntijatyöryhmän muistio. Valtiovarainministeriö. Vero-osasto. Valtiovarainministeriön työryhmämuistioita 1991:28.

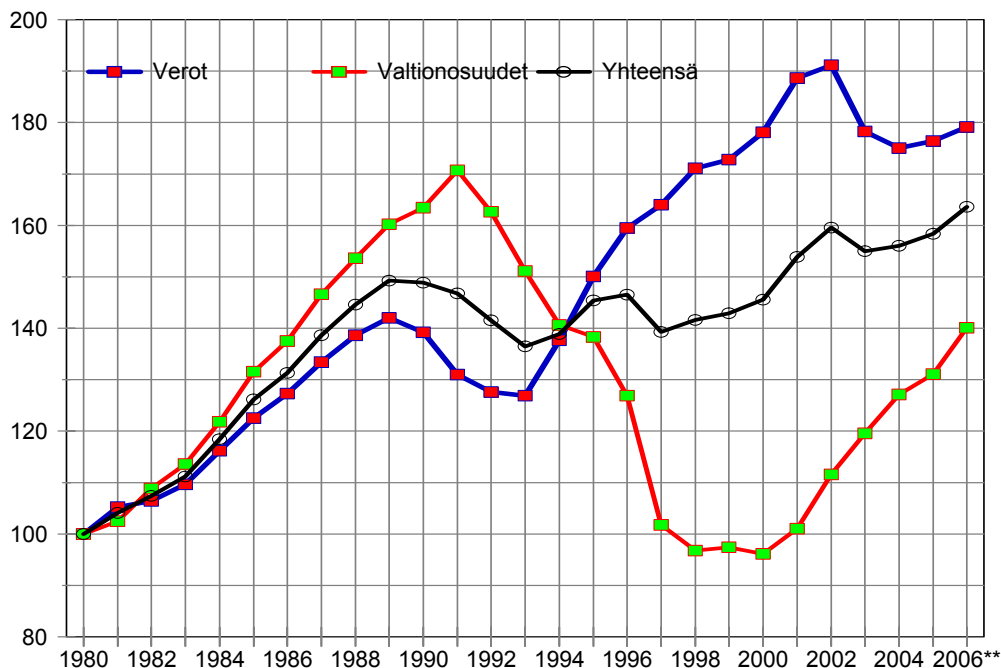
o Valtio ja kunnallisen toiminnan rahoitus. Valtiovarainministeriön työryhmäraportti 14.2.2003.

o Kilpailukykyisen verotukseen. Tuloverotuksen kehittämissuunnitelman muistio. Työryhmämuistioita 12/2002. o Hyvinvointipalvelujen turvaaminen. Valtiovarainministeriö. Kansantalousosasto Julkaisuja 4/2003.

⁵Eri vuosien valtionosuudet eivät ole suoraan vertailukelpoisia. Ne on pyritty tekemään vertailukelpoisiksi vähentämällä valtionosuuksista: 1990–96 kuntien maksamat osuudet Kelalle ja lisäämällä niihin valtion kirjanpidon mukaisia valtionapueriä kuten työllistämistuki sekä kuntayhtymien saama yksikköhintarahoitus. Verotulojen reaalisesta kehityksestä v. 2002–2003 vaikuttaa mm. arvonnäköveron palautusten takaisinperinnän kuitaaminen osaksi yhteisöveron kuntien jako-osuutta pienentämällä. (Suomen Kuntaliitto)

sessä on ollut verotulojen kasvu ja valtionosuuksien väheneminen. Siitä on seurannut, että valtion osuus keskeisten palvelujen rahoituksessa on supistunut parikymmentä prosenttiyksikköä.

Kuvio 6. Kuntien verotulojen ja valtionosuuksien kehitys 1980–2006 (1980=100)
Suomen Kuntaliitto

Verotulot ja valtionosuudet ovat kietoutuneet yhteen. Veroja on kompensoitu valtionosuuksilla ja päinvastoin. Tästä on seurannut se, että niitä yksittäin tarkastellen saatetaan tehdä vääriä johtopäätöksiä. Jos käytetään suoraan tilastoista saatuja tilinpäätösten mukaisia lukuja, väärien johtopäätösten mahdollisuus on vielä suurempi.

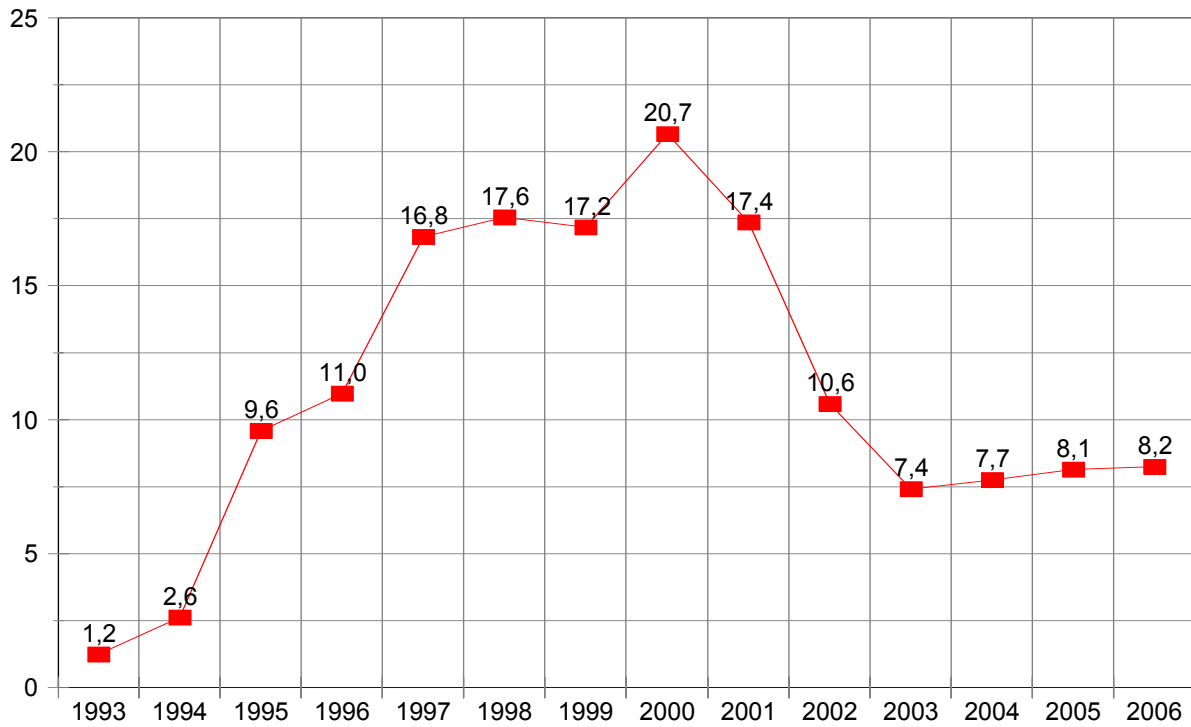
Verojen ja valtionosuuksien yhteen kietoutumista kuvaavat mm. seuraavat piirteet:

- Kun valtionosuuksia on vähennetty, samalla on vähennetty jotain kuntien maksua kuten kansaneläkemaksua (1996).
- Valtionosuuteen on tehty täysimääräinen indeksitarkistus, mutta samalla on leikattu kuntien osuutta yhteisöveron tuotosta (2000).
- Verovähennysten tuoma lisätuotto on otettu kunnilta eri tavoin.
- Verotusta on kevennetty ja se on kompensoitu lisäämällä valtionosuuksia (Vanhasen ykköshallitus).
- Kuntien talouteen vaikuttaa se, miten kompensatio kohdistetaan (valtionosuusprosentti, yksikköhinta, omarahoitusosuus).
- Valtionosuutta on korvattu verotulojen lisäyksellä (2007).

Tästä johtuen kuntien tulojen ja valtion osuuksien kehitystä kuvaavat lukusarjat eivät tilastoista suoraan otettuina anna ”oikeaa” kuvaa⁶, koska käsitteiden sisältö on muuttunut vuosittain.

Kuntien yhteisövero-osuus oli suurimmillaan noin viidennes kuntien verotuloista. Sen osuus vaihteli voimakkaasti eri kunnissa.

Kuvio 7. Yhteisöveron %-osuus kuntien verotuloista 1993–2006

⁶Tämä antaa mahdollisuuden käyttää lukuja tarkoitushakuisesti. Näin on tehty varsinkin valtionosuuksien kasvun osalta, kun valtionosuuksia on lisätty kompensoiden verotuksen keventymisestä seurannutta verotulojen vähennystä.

5 Suurten kaupunkien verotulojen ja yhteisöveron kehitys 1990–2006

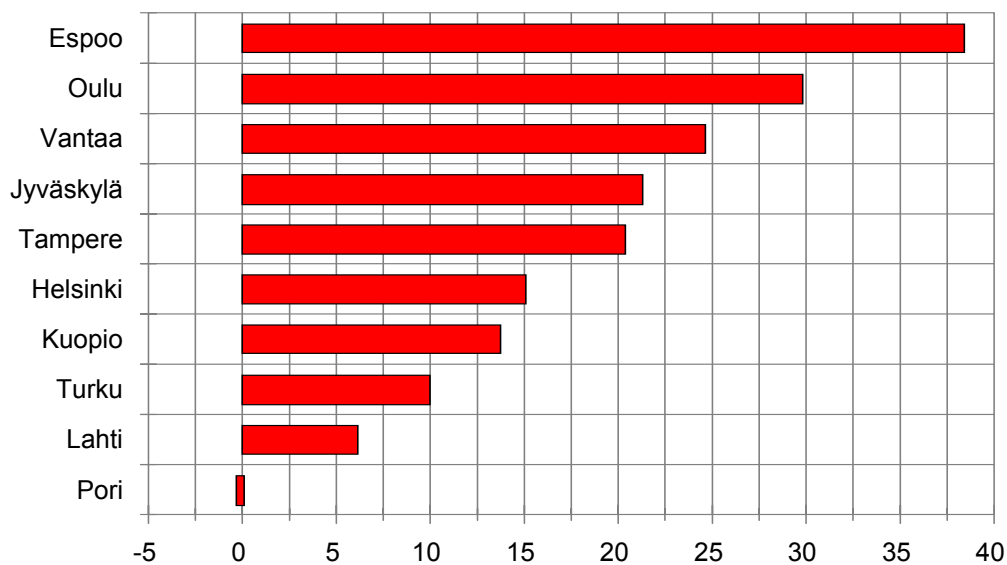
Verotulot yhteensä

Suurten kaupunkien verotulot kasvoivat laman jälkeen voimakkaasti. Kaupunkien välillä oli suuria eroja. Verotulojen muutoksen vertailuun liittyy ongelmia. Tulos riippuu osittain siitä, millainen tarkastelukausi valitaan. Lama kohteli kaupunkeja hieman eri tavoin. Viimeinen lamaa edeltävä vuosi 1990 on tästä syystä luonnollinen vertailuvuosi.

Tilastoteknisistä syistä vertailuvuotena joudutaan usein miten käyttämään vuotta 1993. Se on uudistetun verojärjestelmän ensimmäinen vuosi. Siitä lähtien on käytettävissä tiedot kiinteistöverosta ja kuntien yhteisövero-osuudesta.

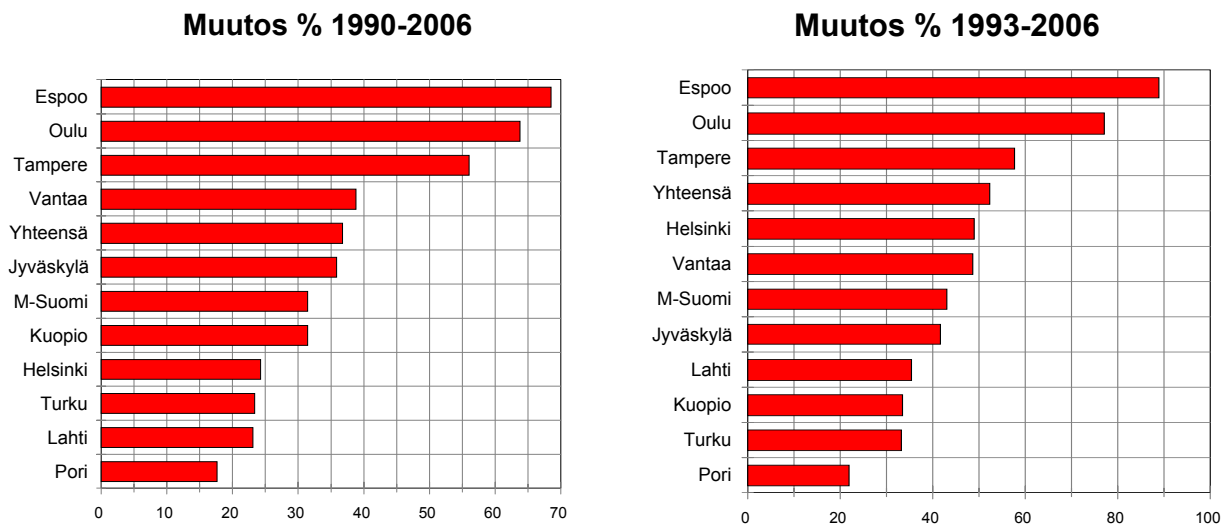
Seuraavissa kuvioissa esitetään verotulojen muutos prosentteina. Verotulojen prosentuaalinen muutos ei kerro suoraan veropohjan vahvistumisesta. Kun verotulot suhteutetaan asukaslukuun, voidaan kuvata veropohjan kehitystä. Euroa/asukas lukujen muutos prosentteina muuttaa merkittävästi eräiden kaupunkien asemaa seuraavissa kuvioissa.

Kuvio 8. Asukasluvun muutos % 1990–2006

Verotuloihin vaikuttavat myös kuntien erilaiset veroprosentit ja niiden eri rytmissä tehdyt korotukset. Tässä ei kuitenkaan ole tarkoituksena tehdä yksityiskohtaista analyysia, vaan hahmottaa yleiskuva verotulojen ja erityisesti yhteisöveron muutoksista.

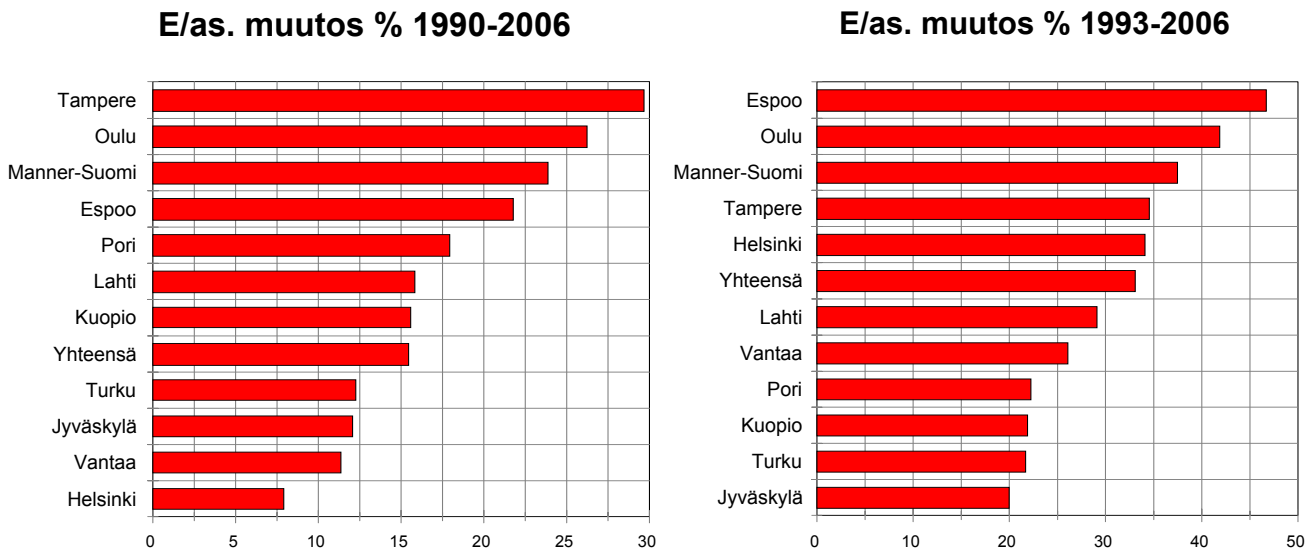
Kuvio 9. Verotulojen reaalin muutos % 1990–2006 ja 1993–2006

Kun verrataan verotulojen prosentuaalista muutosta vuoteen 1990, suurin kasvu on Espoossa ja Oulussa. Koko maata heikompi kasvu on ollut Kuopiossa, Helsingissä, Turussa, Lahdessa ja Porissa. Nämä kaupungit kärsivät lamasta eniten. Myös vuosina 1993–2006 Espoon ja Oulun kasvu oli suurin ja Porin pienin.

Vuosina 1990–2006 asukaslukuun suhteutettu muutos oli suurin Tampereella ja Oulussa ja pienin Helsingissä ja Vantaalla. Vuosina 1993–2006 Espoon muutos oli suurin ja Jyväskylän pienin.

Kuvio 10. Verotulot euroa/asukas prosentuaalinen 1990–2006 ja 1993–2006

Kokonaisverotulot kasvoivat useimmissa kaupungeissa vuosina 1993–2001. Vuonna 2002 valtio luopui arvonlisäveron palautusten takaisinperinnästä ja kuittasi vastaavan summan kuntien yhteisövero-osuudesta. Menettäjinä olivat kunnat, joiden yhteisövero asukaslukuun suhteutettuna oli koko maan keskiarvoa suurempi. (liitteet 1 ja 2)

Verotulojen kehitykseen ovat vaikuttaneet myös veronkevennykset, Lipposen hallitusten aikana kevennyksiä ei kompensoitu kunnille. Tästä johtuen kuntien verotulojen taso jäi noin 800 miljoonaa euroa pienemmäksi. Sen jälkeen verotusta on kevennetty, mutta kevennys on korvattu kunnille lisäämällä valtionosuuksia. Verotuloja kuvaava sarja on kasvanut tästäkin syystä hitaammin.

Luvussa 3 esitetty kuntien yhteisövero-osuuden leikkaaminen on vaikuttanut merkittävästi yhteisöveron ja sitä kautta myös kokonaisverotulojen kehitykseen.

Ns. kuntatalouden vakautuspaketissa resursseja siirrettiin muutamista kunnista muille. Suurista kaupungeista edunsaajia olivat kaikki muut paitsi Helsinki, Espoo ja Oulu. Kohdistaminen ei tapahtunut siten pelkästään heikommille kunnille.

Yhteisövero

Kuntien verotulojen kasvu perustui 1990-luvun loppupuolella paljolti yhteisöveron kasvuun. Taulukossa 1⁷ on esitetty yhteisöveron osuudet verotuloista vuosittain 1993–2006. Yhteisöverot vaihtelivat voimakkaasti kuntien kesken. Suurimmillaan yhteisöveron osuus Helsingin verotuloista oli kolmannes vuonna 2000.

Kun yhteisöverojen määrä oli Helsingissä suurimmillaan, vastasi se kahdeksan veroprosentin tuottoa. Myös Espoossa, Turussa ja Oulussa tuotto kipusi parhaimmillaan viiden veroprosentin tuoton tasoon (Taulukko 2).

Taulukko 1 Suurten kaupunkien yhteisöverot % verotuloista 1993–2006

Yhteisövero %	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Helsinki	2,7	5,2	19,1	19,1	31,0	32,1	29,3	33,0	29,5	13,9	11,4	11,0	10,9	10,6
Espoo	1,5	2,7	11,1	12,5	17,9	18,0	19,7	22,9	19,5	16,0	9,9	11,6	12,7	12,5
Tampere	1,1	2,0	7,9	9,5	13,6	13,8	16,3	20,8	19,8	12,4	9,2	9,7	11,0	10,5
Vantaa	1,1	2,5	8,6	9,8	15,0	15,5	15,8	19,0	15,9	9,5	6,9	7,2	7,3	7,3
Turku	1,3	2,8	10,4	12,6	17,9	18,5	18,0	21,1	17,5	12,4	7,7	8,3	7,8	7,7
Oulu	0,8	1,6	6,5	7,5	10,8	10,9	14,3	22,9	22,2	15,5	11,6	13,0	14,5	13,8
Lahti	0,9	1,7	7,2	8,5	12,4	12,9	13,9	17,2	13,0	7,8	5,7	5,3	5,4	5,7
Kuopio	0,7	1,3	5,5	6,0	9,4	9,7	10,1	15,4	9,9	8,2	4,8	5,0	5,1	5,3
Jyväskylä	0,9	1,9	6,7	8,2	11,8	12,0	14,0	17,1	16,8	8,5	6,8	6,8	7,1	6,6
Pori	0,9	1,7	6,9	8,3	12,0	13,0	13,9	18,3	17,3	6,4	6,6	5,5	6,0	5,9
Suuret kaupungit	1,6	3,3	12,5	13,3	20,9	21,5	21,1	25,3	22,2	12,7	9,4	9,6	10,0	9,8
Manner-Suomi	1,3	2,6	9,5	10,9	16,6	17,5	17,2	20,6	17,4	10,6	7,4	7,8	8,2	8,3

⁷Taulukkoon on merkitty keltaisella ne vuodet, joina yhteisövero oli vähintään viidennes kuntien verotuloista.

Taulukko 2. Yhteisöveron tuotto veroprosentteina 1993–2006

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Helsinki	0,5	1,0	4,4	4,3	8,0	8,4	7,4	8,7	7,4	2,9	2,4	2,3	2,3	2,2
Espoo	0,3	0,5	2,2	2,6	3,9	3,9	4,4	5,3	4,3	3,4	1,9	2,4	2,7	2,6
Tampere	0,2	0,4	1,5	1,9	2,8	2,9	3,6	4,8	4,5	2,6	1,8	2,0	2,3	2,2
Vantaa	0,2	0,5	1,8	2,0	3,3	3,4	3,5	4,4	3,6	2,0	1,4	1,5	1,6	1,6
Turku	0,2	0,5	2,1	2,6	3,9	4,1	3,9	5,0	4,0	2,6	1,6	1,7	1,6	1,6
Oulu	0,1	0,3	1,3	1,5	2,2	2,3	3,1	5,6	5,3	3,4	2,5	2,8	3,2	3,0
Lahti	0,2	0,3	1,5	1,8	2,7	2,8	3,0	4,0	2,9	1,6	1,2	1,1	1,2	1,2
Kuopio	0,1	0,2	1,1	1,2	1,9	2,0	2,1	3,4	2,1	1,7	1,0	1,0	1,1	1,1
Jyväskylä	0,2	0,4	1,4	1,7	2,6	2,6	3,2	4,0	3,9	1,8	1,5	1,4	1,5	1,4
Pori	0,2	0,3	1,3	1,6	2,4	2,6	2,9	4,0	3,8	1,3	1,3	1,1	1,2	1,2

Vaikka kaupungeille kertyi runsaasti yhteisöverotuloja, hyötyivät niistä kaikki kunnat muuttaman vuoden viiveellä verotulotasauksen kautta. Helsingin verotulotasaus vastasi suurimmillaan noin neljän veroprosentin tuottoa.

Verotulotasauksessa valtio otti omaan käyttöönsä vuosittain kasvaneen osuuden. Vuonna 2005 tasausvähennysten ja tasauslisäysten erotus oli peräti 158 miljoonaa euroa. Jos järjestelmä olisi jatkunut muuttamattomana vielä vuonna 2006, olisi erotus noussut yli 170 miljoonaan euroon⁸. Vuonna 2006 verotulotasausta käytettiin työmarkkinatukiudistusten maksun välineenä.

⁸Työmarkkinatukiudistuksesta johtuen uudistuksen menetysten kompensoimiseksi tasausrajaa on nostettu yhdellä prosenttiyksiköllä. Sairausvakuutuksen rahoitusuudistuksen aiheuttamien veromenetysten kompensoimiseksi tasausrajaa on korotettu vielä 0,5 prosenttiyksikköä ja tasausvähennyksen 40 prosentin raja on muutettu 37 prosentiksi. Siirtyminen kokonaan puunmyyntituloon perustuvaan metsäverotukseen aiheuttaa kunnille verotulomenetyksiä. Menetysten kompensoimiseksi tasausrajaa on nostettu 0,36 prosenttiyksikköä. Kaikkein muutosten jälkeen tasausraja on 91,86 % ja tasausvähennyksen leikkuri 37 %.

Tasausvähennysten ja -lisäysten eron kasvusta päästiin kytkemällä työmarkkinatukiratkaisun ja sairausvakuutuksen rahoitusuudistuksen rahoitus verotulotasaukseen. Selkeämpi ja läpinäkyvämpi ratkaisu olisi ollut alentaa tasauksen 40 prosentin rajaa niin, että lisäysten ja vähennysten erotus olisi nollaantunut. Tämän jälkeen olisi voitu tehdä sitten työmarkkinatuki- ja muut ratkaisut. Ainakin tällainen menettely olisi ollut avoimempi ja läpinäkyvämpi.

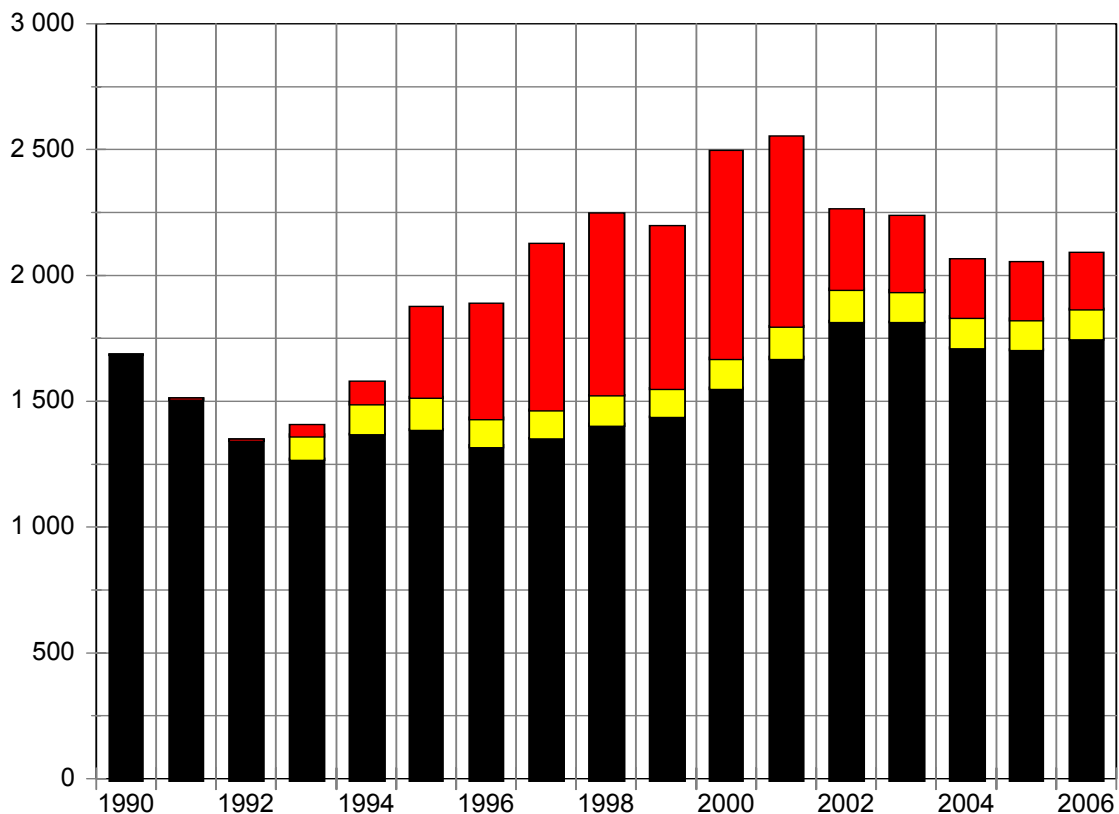
Taulukko 3. Suurten kaupunkien verotulotasaus 1996–2006 milj. (2006 rahanarvo)

Verotulotasaus	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Helsinki	-252	-258	-278	-294	-319	-364	-467	-351	-330	-293	-245
Espoo	-88	-91	-96	-102	-107	-138	-183	-183	-156	-145	-135
Tampere	-28	-27	-27	-27	-26	-32	-38	-44	-39	-38	-31
Vantaa	-50	-50	-52	-54	-53	-60	-65	-63	-60	-58	-49
Turku	-31	-31	-32	-32	-31	-27	-28	-30	-23	-24	-17
Oulu	-16	-15	-14	-14	-12	-27	-29	-39	-32	-30	-26
Lahti	-6	-5	-5	-5	-4	-2	-1	-2	-4	-5	-2
Kuopio	-6	-5	-3	-3	-1	3	9	2	-1	-3	-1
Jyväskylä	-10	-9	-8	-8	-6	-6	-7	-8	-9	-9	-5
Pori	-5	-4	-4	-3	-2	0	0	0	-3	-4	0
Yhteensä	-492	-496	-518	-541	-561	-653	-810	-716	-656	-607	-512
Kaikki kunnat	-78	-119	-132	-131	-89	35	-61	-58	-113	-158	33

6 Helsingin verotulot ja yhteisövero 1990–2006

Helsingin verotulojen kasvu oli 1990-luvun laman jälkeen paljolti yhteisöveron kasvun varassa. Asukaslukuun suhteutettu kunnallisvero saavutti lamaa edeltävän tason vasta 2000-luvun taitteessa⁹. Helsingin verotulot ovat pienemmät kuin 2000-luvun alun verotulot. Tämä johtuu siitä, että kuntien osuutta yhteisöveron tuotosta on leikattu kuten luvussa 3 on kuvattu. On huomattava, että samalla kun kuntien yhteisövero-osuutta vuonna 2002 leikattiin, poistettiin arvonlisäveron takaisinperintä.

Kuvio 11. Helsingin verotulojen euroa/asukas kehitys 1990–2006 (2006 rahanarvo)

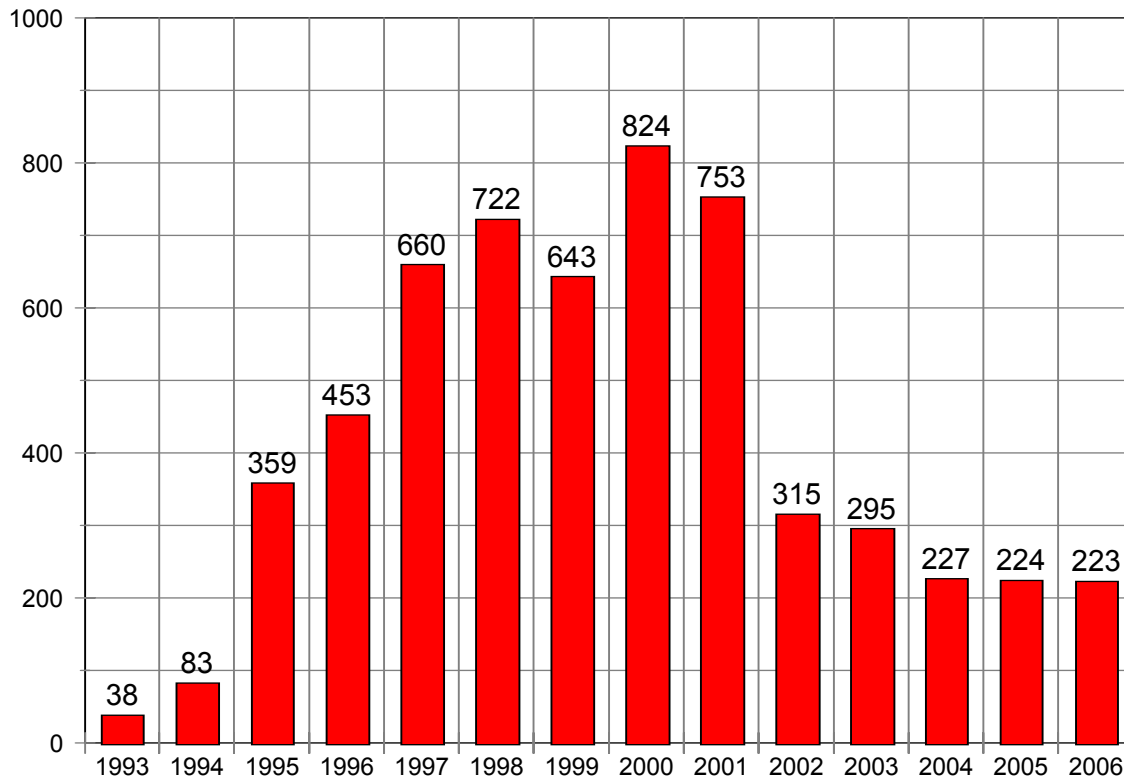

Siirryttäessä laskennalliseen ja verotulojen tasaukseen perustuvaan valtionosuusjärjestelmään 1996, Helsingin valtionosuudet vähenevät jyrkästi. Suuresta tasausvähennyksestä seurasi, että käyttötalouden valtionosuudet olivat miinusmerkkiset useana vuonna mm. Helsingissä ja Espoossa. (kuvio 13)

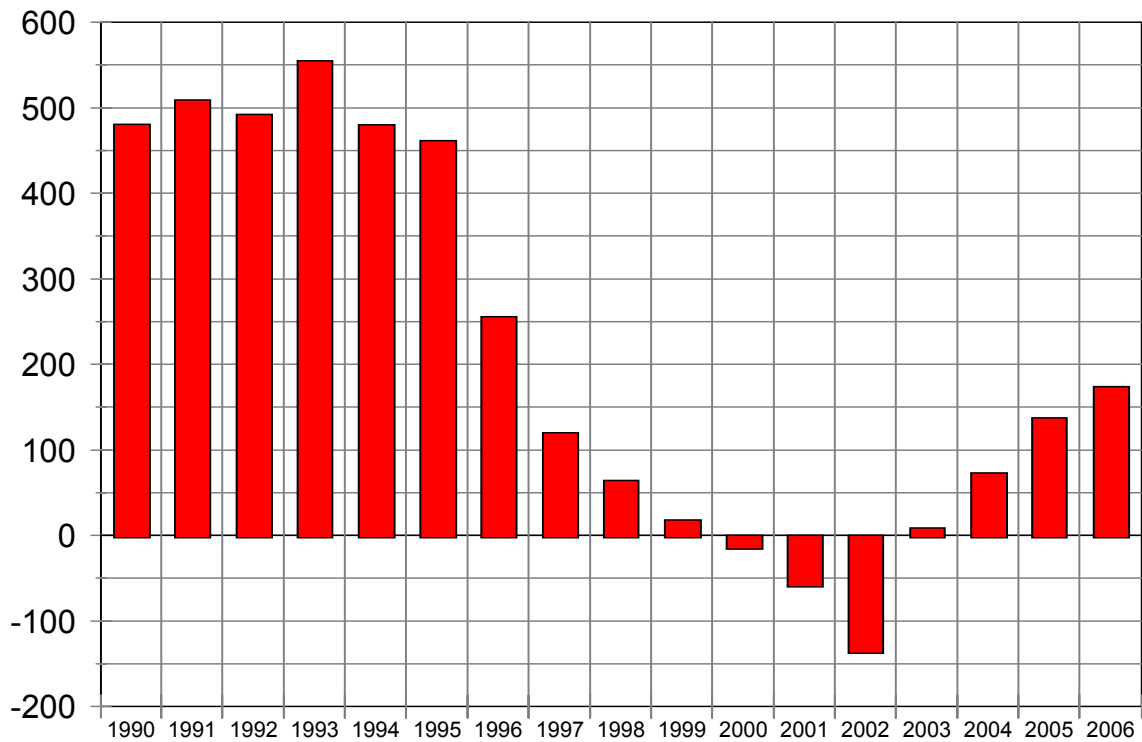
Tämän vuoksi Helsingin verorahoitus asukaslukuun suhteutettuna on reaalisesti pienempi kuin lamaa edeltäneenä vuonna 1990.

⁹Kuvio ei anna oikeaa kuvaa kunnan tuloveron (kunnallisveron) kehityksestä, koska vuoden 1993 verouudistusta edeltävinä vuosina 1990–1992 samassa luvussa on mukana myös yhteisöjen maksamat verot. Vuonna 1990 yhteisöjen verojen osuus verotuloista oli 20,9 %, 7,3 % vuonna 1991 ja vuonna 1992 12,2 prosenttia maksuunpanotilaston mukaan.

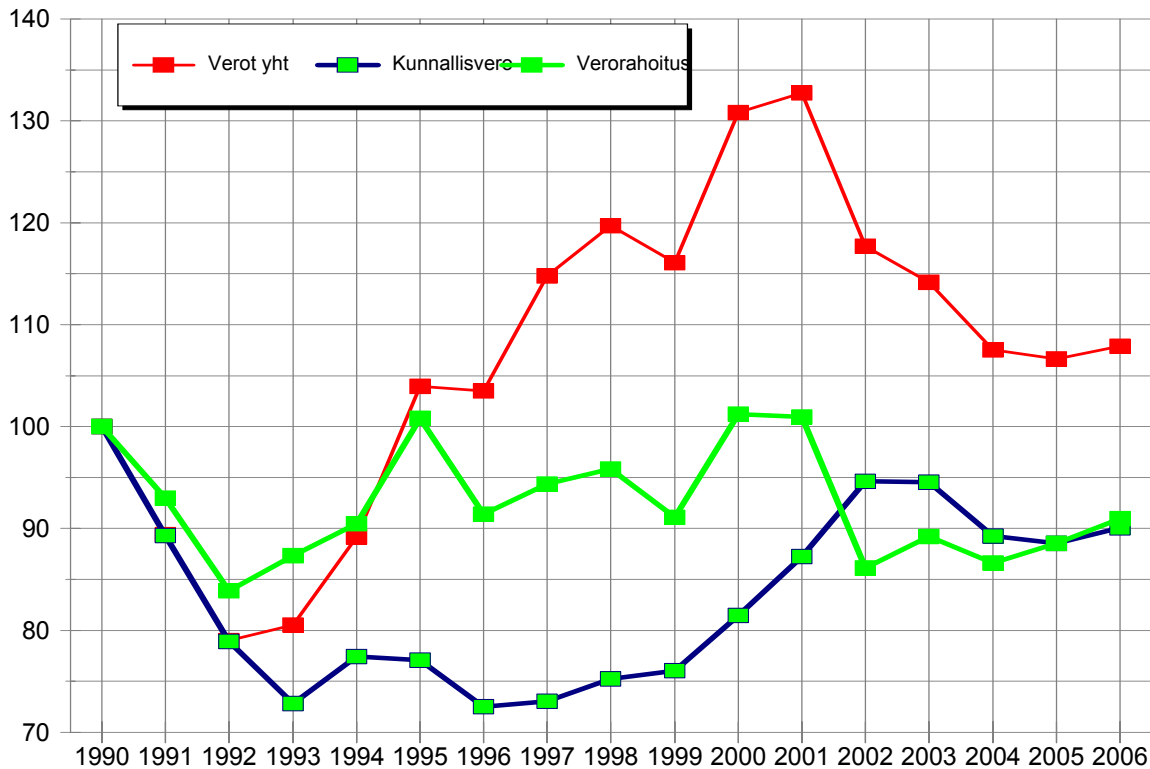
Kuvio 12. Helsingin yhteisövero milj. 1993–2006 (vuoden 2006 rahanarvo)

Kuvio 13. Helsingin valtionosuudet euroa/asukas 1990–2006 (2006 rahanarvo)

Kuvio 14. Helsingin verorahoitus, verotulot ja kunnallisveron kehitys euroa/asukas 1990–2006, 1990=100 (2006 rahanarvo)

Kun yhteisöveron tuotto oli suurimmillaan vuosina 2000 ja 2001, oli sen osuus yli 30 prosenttia kaupungin verotuloista. Yhteisöjen maksamilla veroilla on aina ollut merkittävä osuus Helsingin verotuloista. Esimerkiksi vuosina 1945–1955 yhteisöjen äyriensä osuus kokonaisäyrimäärästä oli yli 25 prosenttia¹⁰.

¹⁰Heikki Helin, Terveen ja varovaisen talouden linja. Helsingin kaupungin talous 1945–1999. Julkaisussa Laura Kolbe – Heikki Helin, Helsingin historia vuodesta 1945. Helsinki 2002.

6 Yhteenvetävää pohdiskelua

Matti Vanhasen ykköshallituksen ohjelmassa todettiin kuntien rahoitus- ja valtionosuusjärjestelmä arvioitavan kokonaisuutena vuoteen 2005 mennessä. Siihen saakka kuntien yhteisövero-osuus säilytetään entisellä tasolla. Osana kokonaisselvitystä piti selvittää mahdollisuudet yhteisöveron siirtämiseen kokonaan valtiolle kuntatalouden vakauden lisäämiseksi ja suhdanneherkkyyden vähentämiseksi. Nämä perusteet ovat muodostuneet vakiofraaseiksi silloin, kun kuntien yhteisövero-osuutta on pyritty leikkaamaan.

Sevonin työryhmä selvitteli voidaanko kuntien yhteisövero-osuus siirtää kokonaan valtiolle. Tiukan taistelun jälkeen päädyttiin siihen, että yhteisövero säilyy kuntien tulona. Päätöksen teki hallituksen talouspoliittinen ministerivaliokunta joulukuussa 2004. Merkittävää kiistassa oli Suomen Kuntaliiton tiukka kanta yhteisöveron säilyttämisestä kuntien verona. Vuonna 1998 liitto oli valmis muuntamaan osan veroista valtionosuudeksi.

Valtiovarainministeri Eero Heinäluoma esitti ajatuksen veromallista, jonka toteuttamisen seurauksena kunnan omat päätökset vaikuttaisivat kuntatalouden kehittymiseen, eivätkä kunnat olisi niin riippuvaisia valtionavuista ja niiden jakoperusteissa tehtävistä muutoksista. Lopulta ajatus tuli kirjattua puitelakiinkin.

Ensin siis hallitus aikoi ohjelmassaan muuttaa yhteisöverot valtionosuuksiksi kuntatalouden vakauden lisäämiseksi. Sitten myöhemmin valtionosuuksia haluttiin muuttaa verotuloiksi kuntien itsenäisyyden vahvistamiseksi.

Pääomatulojen ja yritysverotuksen uudistuksessa 1993 ratkaistiin kuntien asema yhteisöveron saajana. Lakiesityksen perusteluista ilmenee, että verotuksen muuttuessa uudella verotulojen jako- ja tilitysjärjestelmällä oli tarkoitus turvata veronsaajien asema. Veronsaaja-asemasta huolimatta kuntien jako-osuus yhteisöveron tuotosta on verovuodesta 1993 lähtien alentunut 44,80 prosentista 22,03 prosenttiin.

Luvussa 3 esitetty listaus kuntien yhteisövero-osuuden leikkaamisesta osoittaa selvästi, että valtiovarainministeriön pyrkimyksenä on ollut vuosi vuodelta heikentää kuntien lakisääteistä veronsaaja-asemaa yhteisöveroihin¹¹. Sitä on käytetty milloin köyhempien kuntien, milloin valtion talouden vahvistamiseen. Yhteisövero on rapautunut yleiseksi kunta - valtio - suhteen tasauseräksi, vaikka kunnallista verotusoikeutta on sanottu yhdeksi kunnallisen itsehallinnon peruskiveksi

Kuntien onneksi niillä on vielä osuutensa yhteisöveron tuotosta. Valtionosuus tuskin kasvaisi, kun yhteisöjen maksamat verot ovat kasvaneet. Vuosien kokemus on osoittanut, miten helppoa valtionosuutta on leikata.

¹¹Yhteisöveron muuttamista valtionosuudeksi on perusteltu myös sillä, että valtio voisi vaatia kunnilta enemmän: "Valtionosuuksien voimakas nostaminen voisi korvata kuntien saaman osuuden yhteisöveron tuotosta, sanoo sisäasiainministeriön kuntaosaston päällikkö, ylijohtaja Cay Sevon. Jos valtio maksaisi kuntien terveys- ja sosiaalipalveluista isomman osan, se voisi myös vaatia kuntia hoitamaan velvollisuutensa. Nyt vaatiminen on vähän heikolla pohjalla, kun kuntien osuus rahoituksesta on 75 ja valtion 25 prosenttia", Sevon sanoo. (Sevon: Kuntien yhteisöveron voisi korvata valtionosuuksien nostolla. HS 27.5.2002)

Liitteet

Liite 1. Suurten kaupunkien verotulot 1993–2006 milj. (2006 rahanarvo)

2006 raha	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	%
Helsinki	1 408	1 581	1 877	1 935	2 128	2 248	2 199	2 499	2 555	2 265	2 195	2 067	2 056	2 094	49
Espoo	526	600	636	701	717	779	824	1 015	1 028	1 014	911	906	957	992	89
Tampere	400	418	475	486	493	533	555	574	639	648	594	603	613	631	58
Vantaa	438	479	501	532	549	581	594	620	657	667	621	614	633	650	48
Turku	377	371	440	461	470	498	498	513	534	560	514	503	489	501	33
Oulu	230	254	272	295	300	325	347	396	429	435	402	393	403	407	77
Lahti	203	216	229	242	242	255	257	254	276	289	269	265	268	275	35
Kuopio	187	192	201	229	213	225	223	221	232	252	238	234	244	249	33
Jyväskylä	170	183	191	199	201	217	221	222	247	255	242	236	235	240	41
Pori	162	165	181	182	182	185	186	186	207	212	203	200	192	197	22
Yhteensä	4 100	4 459	5 002	5 262	5 496	5 846	5 904	6 499	6 802	6 597	6 188	6 020	6 090	6 235	52

Liite 2. Suurten kaupunkien yhteisövero 1993–2006 milj. (2006 rahanarvo)

Yhteisövero	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Helsinki	38	83	358	369	659	721	644	823	753	315	251	227	224	223
Espoo	8	16	71	88	128	140	162	232	201	162	90	105	121	124
Tampere	4	8	38	46	67	73	90	119	126	80	54	58	67	66
Vantaa	5	12	43	52	82	90	94	118	105	64	43	44	46	47
Turku	5	11	46	58	84	92	89	108	94	69	39	42	38	39
Oulu	2	4	18	22	32	35	50	91	95	67	47	51	58	56
Lahti	2	4	16	21	30	33	36	44	36	22	15	14	15	16
Kuopio	1	2	11	14	20	22	22	34	23	21	11	12	12	13
Jyväskylä	2	4	13	16	24	26	31	38	41	22	16	16	17	16
Pori	1	3	13	15	22	24	26	34	36	14	13	11	12	12
Yhteensä	67	146	626	701	1 149	1 257	1 244	1 642	1 509	836	581	579	610	611
Manner-Suomi	134	299	1 193	1 454	2 275	2 503	2 478	3 065	2 729	1 684	1 095	1 134	1 204	1 248

Liite 3. Kaupunkien osuus kuntaryhmän osuudesta 1993–2007 (Suomen Kuntaliitto)

	Hki	Espoo	Tre	Vantaa	Tku	Oulu	Lahti	Kuopio	Jlä	Pori
1995-1998	0,28762	0,05587	0,02926	0,03584	0,03680	0,01412	0,01311	0,00926	0,01037	0,00959
1997 per	0,20572	0,07914	0,04719	0,05583	0,03375	0,02916	0,01624	0,00967	0,01541	0,01144
1998 per	0,20746	0,09227	0,04639	0,04130	0,03648	0,03346	0,01542	0,00996	0,01378	0,01212
1999 enn	0,24762	0,06776	0,03837	0,04601	0,03541	0,02172	0,01472	0,00950	0,01294	0,01055
1999 tark	0,25017	0,07290	0,03827	0,03897	0,03701	0,02409	0,01441	0,00971	0,01220	0,01096
1999 lop	0,27810	0,07109	0,03786	0,03754	0,03479	0,02595	0,01414	0,01058	0,01234	0,01073
2000 enn	0,25000	0,07481	0,03821	0,03895	0,03701	0,02402	0,01441	0,00970	0,01220	0,01096
2000 tark	0,27810	0,07109	0,03786	0,03754	0,03479	0,02595	0,01414	0,01058	0,01234	0,01073
2000 lop. Al.	0,27055	0,07019	0,04034	0,03848	0,03608	0,02509	0,01383	0,00965	0,01340	0,01174
2000 lop	0,26931	0,07024	0,04048	0,03842	0,03622	0,02509	0,01398	0,00992	0,01342	0,01180
2000 lp.korj02	0,26516	0,07031	0,04112	0,03857	0,03641	0,02509	0,01409	0,01018	0,01357	0,01192
2001 enn 98p	0,20660	0,08802	0,04627	0,04111	0,03629	0,03342	0,01534	0,00991	0,01371	0,01206
2001 tark 99p	0,26293	0,08473	0,04561	0,03845	0,03208	0,03716	0,01488	0,01169	0,01403	0,01164
2001 tark00p	0,22945	0,08124	0,05080	0,03932	0,03418	0,04439	0,01435	0,01058	0,01606	0,01364
2001 tark00a	0,24022	0,08092	0,04932	0,03919	0,03358	0,04365	0,01385	0,00956	0,01573	0,01329
2001 lop	0,20859	0,08960	0,04753	0,03823	0,03896	0,04157	0,01276	0,01031	0,01364	0,00952
2002 v. alku	0,25245	0,08355	0,04800	0,03909	0,03324	0,04088	0,01464	0,01098	0,01503	0,01263
2002 korj.	0,24823	0,08359	0,04860	0,03921	0,03340	0,04112	0,01474	0,01123	0,01516	0,01275
2003 alku	0,22065	0,08595	0,04953	0,03906	0,03683	0,04331	0,01366	0,01052	0,01496	0,01166
2004	0,19954	0,09456	0,05227	0,03940	0,03665	0,04589	0,01229	0,01072	0,01420	0,00960
2005	0,18730	0,10212	0,05651	0,03841	0,03158	0,04927	0,01227	0,01029	0,01398	0,00980
2006	0,17939	0,09933	0,05292	0,03814	0,03132	0,04469	0,01256	0,01067	0,01278	0,00939
2007	0,18250	0,09757	0,05043	0,04071	0,03606	0,03783	0,01230	0,01108	0,01235	0,00924

Liite 4. Suurten kaupunkien yhteisöverot 1993–2006 milj. euroa (2006 rahanarvo)

Yhteisövero	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Helsinki	37,7	82,9	358,3	369,2	659,3	721,5	643,7	823,4	752,7	315,1	250,9	226,5	224,2	222,7
Espoo	7,8	16,1	70,9	88,0	128,2	139,9	162,2	232,2	200,7	162,1	90,0	105,0	121,4	123,9
Tampere	4,3	8,4	37,6	46,1	67,1	73,4	90,4	119,4	126,3	80,4	54,4	58,2	67,1	66,2
Vantaa	4,7	11,9	43,0	52,2	82,2	89,9	93,7	117,7	104,7	63,6	42,9	44,2	46,0	47,3
Turku	4,7	10,5	45,7	57,9	84,4	92,3	89,4	108,4	93,6	69,3	39,4	41,5	38,2	38,7
Oulu	1,9	4,1	17,6	22,2	32,4	35,4	49,7	90,7	95,0	67,3	46,7	51,0	58,5	56,1
Lahti	1,8	3,8	16,5	20,6	30,1	32,9	35,8	43,6	35,9	22,4	15,2	13,9	14,6	15,5
Kuopio	1,2	2,5	11,1	13,7	19,9	21,8	22,5	34,1	22,9	20,6	11,4	11,6	12,3	13,2
Jyväskylä	1,5	3,6	12,7	16,3	23,8	26,0	30,8	37,9	41,5	21,7	16,5	16,0	16,7	16,0
Pori	1,5	2,7	12,5	15,1	22,0	24,1	25,8	34,1	35,9	13,6	13,3	11,0	11,6	11,7
Yhteensä	67,1	146,4	626,0	701,4	1 149,2	1 257,2	1 244,0	1 641,6	1 509,3	836,2	580,7	579,0	610,5	611,1

Liite 5. Suurten kaupunkien yhteisöverot 1993–2006 e/as. (2006 rahanarvo)

Yhteisövero e/as.	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Helsinki	74	161	682	694	1222	1321	1168	1482	1345	563	449	405	400	394
Espoo	43	86	370	448	638	683	774	1089	926	732	401	462	524	527
Tampere	24	47	206	248	355	384	468	611	639	402	271	287	328	321
Vantaa	29	73	258	309	480	517	531	660	582	350	233	239	245	249
Turku	30	65	277	347	500	540	520	628	539	397	225	237	218	221
Oulu	18	38	162	199	285	307	422	751	770	540	371	401	453	431
Lahti	19	40	173	216	314	342	371	450	368	229	155	142	148	157
Kuopio	15	30	131	161	232	253	260	394	263	235	126	129	136	145
Jyväskylä	21	49	172	217	312	338	396	480	516	267	200	191	197	188
Pori	19	36	164	197	287	315	339	448	472	179	174	144	152	154
Suuret kaupungit	41	89	375	414	669	723	708	925	842	463	320	317	332	330
Manner-Suomi	26	59	234	285	444	488	482	594	528	325	211	218	230	238